

Гуга З.І.

викладач Відокремленого структурного підрозділу

«Київський індустріальний коледж»

*Київського національного університету будівництва і архітектури,
аспірант*

Київський національний університет будівництва і архітектури

УКРАЇНА У СВІТОВИХ РЕЙТИНГАХ ТЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Головною ознакою демократичної правової держави є рівні права громадян, закріплені на законодавчому рівні. Як говорив відомий філософ-енциклопедист Жан Лерон Д'Аламбер, «істинна рівність громадян полягає в тому, щоб всі вони однаково були підпорядковані законам» [2, с. 35].

Наша держава взяла курс на інтеграцію в європейський простір, а отже, серед іншого, питання гендерної демократії набуло особливої ваги. Адже країни ЄС орієнтуються на основи гендерної рівноваги, ефективно втілюючи на практичній платформі положення про рівні можливості чоловіків і жінок у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Складно вимірювати показник гендерної рівності, тим не менше, він може бути підданий оцінці, на підставі якої авторитетні міжнародні організації періодично складають рейтинги. Останнім часом набирає поширення практика посилатись на різноманітні міжнародні рейтинги, порівнюючи успіхи та невдачі України з іншими державами.

У 2015 р., зокрема, було опубліковано The Global Gender Gap Report 2015 [7], який визначає індекс гендерного розриву. Це глобальне дослідження за показником рівноправності статей за версією Всесвітнього економічного форуму. Вимірювання відбувається за чотирма ключовими, на думку укладників, сферами: економічна участь і кар'єрні можливості; освіта; здоров'я і виживання; політичні права і можливості.

До топ-10 за індексом гендерної рівності увійшли Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Ірландія, Руанда, Філіппіни, Швейцарія, Словенія та Нова Зеландія. Україна посіла 67 місце серед 142 країн, погіршивши рейтинг 2014 р. на 11 пунктів. За ще одним рейтингом - Індексом тендерної нерівності 2015 р. [8], що відображає такі аспекти людського розвитку як репродуктивне здоров'я, економічний статус та розширення прав і можливостей жінок - Україна посіла 83 місце серед 150 країн.

Найгірші позиції щодо гендерної рівності Україна займає у сфері політичних прав - 107 місце [1]. Будучи освіченою та економічно активною частиною населення, українські жінки не мають належного представництва у політичній сфері.

Зокрема, серед загальної кількості народних депутатів України жінки складають лише 14%, серед депутатів обласних рад - 14,6%. І це при тому, що у законодавстві міститься норма про 30% квоту, що визначає мінімальний рівень представництва жінок і чоловіків у виборчих списках кандидатів у народні депутати та у депутати місцевих рад [3]. Така ситуація є наслідком того, що до теперішнього часу не передбачено жодних санкцій для партій-порушниць. А напередодні місцевих виборів 2015 року Центральна виборча комісія своєю постановою № 362 «Про Роз'яснення щодо застосування деяких положень ЗУ «Про місцеві вибори»...» взагалі скасувала обов'язковість запровадження гендерних квот, зазначаючи, що «відмова в реєстрації кандидатів у депутати. з підстав недотримання положення Закону щодо представництва осіб однієї статі у виборчих списках ... не допускається» [4]. Внесеними у лютому 2016 року змінами до цієї постанови зазначене положення скасоване не було й наразі ситуація не змінилася.

Патріархальність гендерного порядку в українському політикумі ілюструється й наявністю гендерної сегрегації щодо розмежування сфер компетенції жінок і чоловіків - високопосадовців. Так, з 24 осіб, які входять до складу Кабінету Міністрів, тільки 3 - жінки, а саме: віце-прем'єр-міністр із питань європейської та євроатлантичної інтеграції України І.О. Климпуш-Цинцадзе, міністр освіти і науки України Л.М. Гриневич та виконувач обов'язків міністра охорони здоров'я України У.Н. Супрун.

Не надто високими у згадуваному рейтингу є й показники України щодо рівності жінок і чоловіків у сфері економічної участі та можливостей.

Так, згідно з інформацією Державної служби статистики України, у 2016 році розмір середньомісячної заробітної плати у жінок на 26% нижче, аніж у чоловіків [6]. За оцінками цього показника Україна за рік втратила 7 позицій, опустившись з 61 на 68 сходинку рейтингу.

Допоки ідея гендерної рівності не буде усвідомлена всією спільнотою, усі кроки на її утвердження матимуть характер тимчасових кампаній та формальних реакцій на вимоги міжнародних інституцій.

Наразі доводиться констатувати, що діючі механізми забезпечення рівності жінок і чоловіків в Україні протягом 2016 року залишились недосконалими. Так, хоча у нашій державі й було прийнято низку нормативно-правових актів і заплановано проведення цілого ряду заходів, спрямованих на захист прав жінок, проте значна частина їх залишилась нереалізованою у повній мірі, а розроблені проекти законодавчих актів так і не були прийняті.

Література

1. Індекс гендерного розриву - 2016 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analitika/indeks-gendemogo-rozryvu-2016>.
2. Литвинова Е.Ф. Жан Лерон Д'Аламбер (1717-1783). Его жизнь и научная деятельность. - М. : Директ-Медиа, 2014. - 74 с.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства з питань проведення виборів» від 21 листопада 2013 р. № 709-VII // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 22. - Ст. 794.
4. Постанова Центральної виборчої комісії «Про Роз'яснення щодо застосування деяких положень Закону України «Про місцеві вибори» під час реєстрації кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатів у депутати обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови та старости села, селища, висунутих місцевими організаціями політичних партій на чергових, позачергових та перших місцевих виборах» від 23 вересня 2015 р. № 362 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0362359-15>.
5. Середньомісячна заробітна плата жінок та чоловіків за видами економічної діяльності у 2016 році [Електронний ресурс] / Повідомлення Державної служби статистики України від 03 березня 2017 р. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. The Global Gender Gap Report 2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015>.
7. Gender Inequality Index / Human Development Reports. - United Nations Development Programme [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/content/table-4-gender-inequality-index>.